

Høgskolen i Telemark

FoU-seksjonen

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref:

Vår ref: 2014/1048

Dato: 15.10.2014

Evaluering av kvoteordningen-høringssvar fra Høgskolen i Telemark

Viser til brev av 07.07.2014 om evaluering av kvoteordningen.

HiT har på bakgrunn av rapporten fra DAMVAD og høringsnotatet utformet et høringssvar i teksten under.

Det svares punktvis på spørsmålene som stilles i teksten, og deretter gir HiT en generell tilbakemelding på rapporten som delvis supplerer og delvis utfyller høringssvaret.

Generelt kan det sies at høringen åpner for ulike utforminger av kvoteordningen, uten å stille opp helt klare alternativer. Det gjør at det blir vanskelig for institusjonene å ta stilling til alle eventualiteter.

1.1.1 Har høringsinstansene forslag om alternativ bruk av midlene som ligger i kvoteordningen, som i større grad støtter opp om internasjonaliseringsstrategiene for norsk høyere utdanning.

Slik vi oppfatter høringsnotatet ligger dagens økonomiske rammer fast, og det er på de forutsetninger at høringssvaret er gitt.

Det er mange måter å tenke seg en ny utforming av kvoteordningen på. For HiT er det viktig at kvoteordningen forblir attraktiv, tilgjengelig og ubyråkratisk, samt bidrar til å oppnå bistandspolitiske og utdanningspolitiske mål.

HiT mener at kvoteordningen fortsatt bør være en stipendordning til studenter. Menneskelig kapital er det viktigste middelet i kampen for fattigdomsbekjempelse og for å bidra til utvikling. Utveksling av ideer og løsninger på tvers av landegrensar gjør at mobilitetsstipender i høyere utdanning etter vårt synspunkt er godt egnet til å oppnå bistands- og utdanningspolitiske mål. Det har vært veldig stor etterspørsel etter kvotestipendene i en årrekke. Utfordringen har vært at en del av mottakerne ikke drar tilbake til hjemlandet, men blir i Norge eller reiser til tredjeland etter endt utdanning. En annen utfordring er at det ikke alltid er samsvar mellom utdanningen studentene tar i Norge og behovet i hjemlandet eller på hjeminstitusjonen.

Vi er videre opptatt av finansieringen i programmet er adekvat og at det på den ene siden sørges for at midlene ikke spres for tynt og på den andre siden muliggjør bred deltakelse blant norske og utenlandske institusjoner.

Slik vi ser det ville det vært ønskelig at midlene ble brukt mer i et forpliktende trepartssamarbeid mellom institusjonene og studenten. Det ville ført til et tettere og mer forpliktende samarbeid mellom institusjonene. Dette åpner også for en tettere faglig kobling med partnerinstitusjoner i hjemlandet,

Postadresse
Postboks 203
3901 Porsgrunn

Besøksadresse

Kontakt
Telefon 35026200
Telefaks
Internett www.hit.no

Saksbehandler
rådgiver Espen Johansen
35575023
Espen.Johansen@hit.no

tettere oppfølging av studenten fra hjemuniversitetet og et incentiv til å bruke kompetanse studenten tilegner seg på hjeminstitusjonen. Det vil etter vår mening være hensiktsmessig at stipender fortsatt brukes hovedsakelig på engelskspråklige programmer på master – og ph.d-nivå. Det er på disse programmene HiT ønsker å bruke kvoteplasser.

Når det gjelder studenter bør ordningen:

- involvere institusjonen i utlandet og studenten i opptaksfasen.
- legge til rette for utvekslingsopphold tilbake til hjeminstitusjonen i løpet av studiet dersom det er ønskelig
- forutsette en forpliktende kontrakt om videre arbeid (f.eks pliktår) etter endt utdanning ved hjeminstitusjonen.

Et eventuelt pliktarbeid ved hjeminstitusjonen må ha som forutsetning at den tilegnede kompetansen benyttes på hjeminstitusjonen og at kandidaten får en avlønning som er på nivå med andre som har samme kompetanse.

I dagens ordning er det flere utfordringer ved å benytte kvoteplasser på ph.d-nivå. De fleste har å gjøre med problemer knyttet til finansieringen. I kvoteordningen får stipendiater ikke tilskudd til driftsmidler, institusjonen får ikke tilskudd til driftsmidler og det gis ikke støtte i perioden fra levert avhandling til disputas. Samtidig bidrar studenter på ph.d-nivå mer til faglig samarbeid og tettere institusjonell tilknytning enn på bachelor- eller masternivå. Dersom det er et ønske om mer samarbeid på ph.d-nivå er dette utfordringer som bør adresseres.

For at kvoteordningen skal forbli attraktiv, effektiv og relevant er det viktig at det ikke legges opp til et omfattende kontroll- og rapporteringsregime. Dette er spesielt viktig i utdanningssamarbeid med utviklingsland som ofte har begrensede ressurser.

HiT mener derfor at mye kan oppnås gjennom mindre justeringer av dagens ordning ved å forutsette tettere koblinger mellom institusjonene og til å «forankre» studenten ved hjeminstitusjonen etter endte studier.

1.1.2a Hvordan ser høringsinstansene på en omdefinering av midlene som ligger i ordningen i retning av et partnerskapsprogram, jf for eksempel partnerskapsprogrammet for Nord-Amerika og UTFORSK Partnerskapsprogrammet, som i større grad kan romme også andre samarbeidsformer enn studentmobilitet?

Etter vår vurdering er en av årsakene til av kvoteordningen er en populær og attraktiv ordning at den har midler til stipender uten at det stilles store krav om et byråkratisk apparat i mottakerlandene for å søke, administrere og rapportere på bruk av midler. Dette er spesielt viktig i utdanningssamarbeid med utviklingsland. Med mer fokus på prosjekter vil også rapporteringsbyrden øke, noe som vil gjøre deltakelse mer krevende for enkelte institusjoner i utviklingsland.

Når det gjelder partnerskapsprogrammene for Nord-Amerika eller UTFORSK er det elementer i disse programmene som kunne vært mulig å ta inn i en ny kvoteordning.

Likevel er HiT skeptisk til å simpelthen kopiere utformingen av disse ordningene av flere årsaker.

Når det gjelder UTFORSK-programmet kreves det at det er en kobling til et eksisterende forskningsprosjekt som har eller nylig har fått støtte fra NFR. HiT mener det er uheldig om en slik kobling forutsettes, og mener at dette vil gjøre ordningen tilgjengelig kun for et fåtall av fagmiljøer på de norske institusjonene. Vi mener at det kan finnes gode utdanningsprosjekter som er svært gode sett fra et bistands- og utviklingsperspektiv som ikke nødvendigvis er koblet til et NFR-støttet forskningsprosjekt. For utviklingsland er utdanningsaspektet svært viktig for å kunne bidra til

utvikling, og koblingen til forskning kan derfor utelukke mange gode prosjekter. Det er også viktig at kvoteordningen kan brukes på fagområder der hjeminstitusjonen selv trenger kompetanse, og dersom kvoteordningen kun kan brukes der det er gitt støtte gjennom forskningsmidler vil ordningen begrense hvilken kompetanse som kan overføres til utviklingsland.

For andre mener vi at dersom man går for et program designet etter UTFORSK-programmet må tildelingssummene være høyere enn i UTFORSK. Hvis summene blir for lave til slike typer prosjekter blir det mindre attraktivt for norske og utenlandske institusjoner å delta. En potensiell fare ved å opprette partnerskapsprogrammer er at midlene spres så tynt at ordningen ikke blir attraktiv verken for institusjonen i Norge eller i samarbeidslandet.

Når det gjelder Partnerskapsprogrammet for Nord-Amerika er denne ordningen en bedre modell enn UTFORSK.

Et problem er at endring av kvoteordningen til et partnerskapsprogram som UTFORSK eller Nord-Amerika vil delvis overlape eksisterende ordninger. Fra et forvaltningsperspektiv er det uheldig at man kanskje må forholde seg til to-tre forskjellige programmer som dekker noen av de samme aktivitetene, men som har ulik innretning, ulike søknadsfrister og ulike krav som stilles i utlysningen. Det finnes programmer som finansierer denne type aktiviteter i enkelte land i dag, og HiT er skeptisk til å opprette en ny ordning som oppretter flere programmer med tilnærmedesvis lik utforming.

Dette taler etter vår mening for et fortsatt stipendprogram og mot et partnerskapsprogram.

Dersom man ønsker å endre kvoteordningen fra å være en ren stipendordning, vil det etter vår mening være mer aktuelt å se mot en ordning som NOMA-programmet. Dette var en ordning som forutsatte et forpliktende samarbeid mellom norsk og utenlandsk partner om å bygge opp utdanninger på masternivå. Slike tiltak vil være hensiktsmessige av flere årsaker. For det første forplikter det både hjeminstitusjon og institusjon i hjemlandet. For det andre legger det til rette for utstrakt student- og ansattmobilitet som får relevant kompetanse gjennom studiene i Norge. For det tredje bygger det kompetanse i mottakerlandet og setter dem i stand til å bruke resultatene av prosjektet til utvikle kompetanse på egen kjøp. Slik kompetansebygging får varige effekter og skaper utvikling.

1.1.2b Hvilke land bør et eventuelt partnerskapsprogram rette seg mot?

HiT synes det er vanskelig å mene for mye om hvilke land et slikt program bør rette seg mot. Dette er i stor grad et bistandspolitisk spørsmål.

Dersom man bestemmer seg for å opprette et nytt partnerskapsprogram bør etter vår mening dette rette seg mot et utvalg av land der Norge har hatt varig bistands- og utdannings samarbeid, samt BRIKS-landene.

Tanken som lanseres i rapporten om å redusere antall land støttes, men det er likevel viktig at kvoteordningen ikke får en for snever geografisk fokus.

HiT tar også til orde for å fjerne kvotene for «øst» og «sør», slik at institusjonene står friere til å bestemme hvilke land på landlisten de ønsker å benytte sine kvoteplasser mot.

1.1.2c Hva slags samarbeidsaktiviteter bør et eventuelt partnerskapsprogram rette seg mot?

Mange institusjoner har benyttet kvoteordningen som et element i et langvarig samarbeid. Det er etter vår mening viktig å oppmuntre til varige samarbeid og sikre at samarbeidet som er etablert i den nåværende kvoteordningen ikke opphører på grunn av design av et nytt program.

Det er etter vår mening viktig at et program støtter aktiviteter som bidrar til utvikling og fattigdomsbekjempelse. Etter vår mening er utdanningsaspektet spesielt viktig mot utviklingsland.

Dersom det forventes en tettere kobling mot forskning, bør ordningen vurdere muligheten for aktiviteter som utdanning av kandidater på master- og ph.d-nivå, felles emner på master- og ph.d-nivå eller felles- eller doble grader på master- og ph.d-nivå. Årsaken til at vi fremhever master- og ph.d-nivå er fordi kandidater på dette nivået bidrar mer til faglig virksomhet, er mer involvert mot fagpersoner med tanke på veiledning og fungerer som et bindeledd mellom institusjonen i Norge og i hjemlandet. Dersom det skal knyttes til spesifikt forskningsamarbeid, bør forskningen være anvendbar i hjemlandet, bidra til utvikling og fattigdomsreduksjon. Vi mener at det ikke bør foreligge noe krav om NFR-finansiering for å søke slike midler.

Stipender for studenter bør etter vår mening fortsatt være et helt sentralt element i et nytt program.

1.1.3a I hvilken grad vurderer høringsinstansene kvoteordningen som et velegnet virkemiddel for økt utdanningsamarbeid med voksende økonomier som BRIKS-landene?

HiT har hatt kvotestudenter fra Kina og India, og har samarbeidspartnere i Russland og Sør-Afrika. Kvotestipendene er med på å gjøre våre engelskspråklige master- og ph.d-studier attraktive for studenter fra disse landene. Vi vet at disse stipendene er noe våre utenlandske partnere er interessert i og som bidrar positivt til samarbeid.

HiT satser på langvarige samarbeidsrelasjoner i Kina og India, og har også fått midler til to ulike Russlandsprosjekter. Vi ønsker fortsatt å kunne bruke kvoteplasser til å støtte disse prosjektene og til å støtte opp under andre utdannings- og forskningsamarbeid.

Dagens kvoteordning bidrar til å gjøre HiT til en attraktiv partner i BRIKS-land. Vår erfaring er derfor at kvoteordningen også er godt egnet til samarbeid med BRIKS-land, men at samarbeidet kunne vært ytterligere styrket om det lå incentiver i ordningen for retur til hjeminstitusjon etter endt utdanning, samt bedre finansieringsordninger for ph.d-studenter.

1.1.3b Hvordan ser høringsinstansene på å benytte midler som i dag ligger i kvoteordningen til å etablere nye former for virkemidler for økt samarbeid med BRIKS-landene?

Det er vanskelig å kommentere på dette uten å vite hvordan en slik ordning kommer til å se ut.

Det vil etter vår mening være viktig at BRIKS-landene er en del av kvoteordningen, samtidig er det ønskelig at kvoteordningen ikke kun blir en BRIKS-ordning. Dette vil ikke være i samsvar med utviklings- og bistandsambisjonen i dagens kvoteprogram.

I et bistandspolitisk perspektiv er ikke BRIKS landene de som har det største behovet for bistand, likevel er BRIKS-landene viktige partnere for norske institusjoner, og land norske institusjoner blir bedt om å samarbeide med.

Samtidig er det slik at for norske institusjoner vil det være nettopp i BRIKS landene at de ofte vil finne de mest attraktive samarbeidspartnere med den høyeste faglige kompetansen og der samarbeid vil gi den største faglige gevinsten.

1.2.1 Rapporten anbefaler at profilen til stipendiatene blir mer styrt av behovet i det landet de er rekruttert fra enn tilfellet er i dag. Hva mener norske institusjoner om denne anbefalingen, og hvordan kan ordningen eventuelt endres for å oppfylle den?

HiT er enig i at i en bistandsordning, som kvoteordningen, er det viktigste hensynet studentenes læringsutbytte, at utdanningen kan brukes i hjemlandet og at kompetansen kan bidra til utvikling og relevant kompetanse i hjemlandet. Vi mener, i likhet med rapporten, at det bør være en tettere kontakt mellom institusjonen i Norge og i det aktuelle landet.

Vi mener også at dersom kvotestipendene kunne brukes til at kvotestudentene drar tilbake til sin hjemminstitusjon etter endt utdanning og fungerer som et bindeledd mellom institusjonen i Norge og i utlandet kunne det være med å gjøre ordningen mer attraktiv for institusjonene i det aktuelle landet, forankre samarbeidet og gi studentene forutsigbarhet mht til videre karrieremuligheter. Det ville også bety at institusjonene i hjemlandet ville valgt ut personer som de ønsket å bygge opp kompetansen til, siden de da kunne kommet tilbake og bidratt i utviklingen av hjemminstitusjonen.

Et trepartssamarbeid mellom de to institusjonene og studenten, vil etter vår mening kunne ivareta behovet for å skreddersy kompetanse som trengs i hjemlandet. Etter vår mening er dette enklest å få til på master- og ph.d-nivå der studentene i større grad er involvert i selvstendig forskning eller i forskningsprosjekter.

1.2.2 Det anbefales videre at ordningen bidrar til strategisk institusjonsbygging i utviklingsland enn tilfellet er i dag. Hvordan bør den i tilfelle endres?

HiT støtter tanken om at kvoteordningen skal bidra til mer strategisk institusjonsbygging. For at det skal kunne skje må institusjonene i utviklingsland trekkes mer med i utvelgelse av studenter og kompetansebehov.

Ved å legge til rette for et pliktår e.l ved hjemmeinstitusjonen kan institusjonene planmessig utvikle den kompetansen man trenger for å bygge opp et fagmiljø eller et bestemt studium.

Et alternativ, dersom kvoteordningen ikke blir en ren stipendordning, er å innrette et program mer etter det tidligere nevnte NOMA-programmet. Her er norske fagmiljøer involvert i å bygge opp studieprogram i utviklingsland. Slike prosjekter er i høyeste grad institusjonsbyggende og kan ha klare krav til samfunnsrelevans og utvikling. Det vil også bidra til at hjemminstitusjonen på sikt kan utdanne egne kandidater som kan fylle de behovene som finnes i det nasjonale eller lokale arbeidsmarkedet.

1.2.3 På hvilken måte kan ordningen anvendes for å styrke det strategiske samarbeidet mellom norske UH-institusjoner og høyere utdanningsinstitusjoner i utviklingsland?

Dersom det legges til rette for at opplegg skal være en del av et trepartssamarbeid mellom institusjonene og studenten vil de som nyter godt av stipendene kunne gå inn og bidra til institusjonelt samarbeid.

Det bør videre være et krav at kvoteordningen er med og forsterker pågående prosjekter som gjennom EURASIA, NORHED, Russlandsprogrammet, prosjektmidler mot India e.l.

1.2.4 Vil det være en bedre utnyttelse av kvoteordningen hvis den ble relatert til andre ordninger under bistandsbudsjettet som for eksempel NORHED?

NORHED-prosjekter er omfattende prosjekter med samarbeidspartnere i sør, og i forrige runde var den en del institusjoner som ikke fikk søknader innvilget. Dersom ordningen knyttes til NORHED vil det bety at ordningen vil bli forbeholdt enkelte større institusjoner med et større administrativt apparat. Vi mener at en justert stipendordning vil kunne adressere de manglene som i dag finnes i programmet bedre enn at programmet knyttes til NORHED-programmet.

1.2.5 Finnes det synergier og/eller motsetninger mellom institusjonens internasjonaliseringsarbeid og samarbeid med utviklingsland? I tilfelle, hvilke?

Norske institusjoner blir bedt om å samarbeide med sterke fagmiljøer i utlandet for å stille sterkere i konkurransen om forskningsmidler fra NFR og EU, øke kvaliteten på utdanning og forskning og gi våre studenter utvekslingsmuligheter av høy kvalitet. Slik sett kan det oppfattes som en motsetning å inngå i samarbeid med institusjoner i utviklingsland. På den annen side finnes det mange institusjoner i landene på landlisten som holder svært høy kvalitet og som uansett burde være interessant for norske institusjoner som samarbeidspartnere.

Norske institusjoner skal ikke kun drive med utdanning og forskning. For HiT er det selvsagt at vi også skal være med bistandsrelaterte prosjekter og vi oppfatter det som en del av vårt samfunnsoppdrag.

HiT har allerede flere internasjonale utviklingsprosjekter med institusjoner i utviklingsland, og det har gitt en egenverdi for HiT i å delta i et slikt samarbeid. HiT har sett at slike samarbeid kan føre til studentutvekslinger og lærerutvekslinger begge veier og faglig samarbeid også etter at prosjektperioden er over. Flere av institusjonene HiT har samarbeidet med innenfor programmer som NOMA, Eurasia og NORHED ønsker vi å fortsette å jobbe mot også etter at prosjektperioden er over. Problemet i slike relasjoner er som oftest finansiering. Siden det mot enkelte land er vanskelig å få finansiering til studentmobilitet, lærermobilitet m.m, har kvoteordningen vært et viktig supplement.

1.2.6 Deler av kvoteordningen er finansiert over bistandsbudsjettet og hovedmålet for norsk utviklingspolitikk er å bidra til utvikling og fattigdomsreduksjon. Er det synergier og/eller motsetninger mellom disse målsetningene og institusjonenes mål og strategier.

Vi mener bistandsperspektivet bør stå helt sentralt i et nytt kvoteprogram. Det er etter vår mening viktig at kvoteordningen ikke bidrar til såkalt «brain-drain», men at kompetansen fra de som nyter godt av kvoteordningen kommer institusjonene i hjemlandet til gode.

Det er ingen motsetning mellom de bistandspolitiske målene og HiTs mål og strategier.

HiT mener at stipender til studenter fra utviklingsland har vært en god måte å bidra til utvikling og fattigdomsbekjempelse. Som tidligere nevnt har det vært en utfordring, og som institusjonene i Norge og i hjemlandet i for liten grad har hatt innflytelse på, er om kvotestudenter drar tilbake til hjemlandet etter endt utdanning. Et bidrag til å sikre at kompetansen kommer hjeminstitusjon, student og institusjon i Norge til gode er et slags “trepartssamarbeid” for å systematisk bygge opp kompetanse og sikre at studenten kommer tilbake til hjemuniversitetet etter endt utdanning i Norge.

Når det gjelder samarbeid med utviklingsland er det som tidligere nevnt en rekke gode høyere utdanningsinstitusjoner i utviklingsland som også norske institusjoner kan ha stort utbytte av å samarbeide med. Det er derfor ikke nødvendigvis noen motsetning mellom å jobbe med bistandsrelaterte prosjekter og det å jobbe med universiteter med høy faglig kvalitet.

Generell tilbakemelding på evalueringsrapporten:

Et av ankepunktene i evalueringsrapporten fra DAMVAD var at man mente at kvoteordningen ikke blir brukt godt nok med tanke på egne strategier om internasjonalisering. HiT kan ikke svare for andre institusjoner, men mener at bruken av kvotestipender ved HiT har blitt brukt planmessig og til geografisk prioriterte partnere. Alle studentene de siste årene har blitt rekruttert på master- eller ph.d nivå på engelskspråklige programmer.

Kvoteplassene ved HiT har vært brukt for å styrke samarbeidet innenfor andre programmer. Studenter fra Kina og India har vært rekruttert gjennom partnere vi har et langvarig samarbeid med og som er institusjoner vi veldig gjerne ønsker å samarbeide med. Studenter fra Sri Lanka, Georgia og Kirgisistan, Ukraina og Hviterussland (før landet ble fjernet fra landlisten) har vært rekruttert for å støtte opp under de NOMA og EURASIA-prosjektene HiT har deltatt i. I tillegg har noen studenter fra Nepal fått stipend, da Kathmandu University var ett av universitetene som var med i en av NORHED-søknadene som ble sendt til NORAD. Vi mener at dette viser at HiT bruker sine kvoteplasser målrettet og strategisk for å styrke eksisterende prosjekter, tilby studenter relevant kompetanse på høyt nivå og styrke langvarige relasjoner til institusjoner i studentens hjemland.

HiT er enig med DAMVAD-rapporten i at de administrative rutineene rundt finansiering for studenter ideelt sett burde vært lagt opp annerledes og er glade for at det tas til orde for at man må finne en løsning på at studentene må legge ut for reisen før de kommer til Norge.

Vi støtter også rapporten når den peker på problemer med finansieringen av studenter på ph.d-nivå. Det er viktig å finne gode og fleksible løsninger for doktorgradsstudenter. Ikke minst er det viktig at de har finansiering i perioden fra innlevering av avhandling til disputas. HiT støtter tanken om at ph.d-studenter også kan få driftsmidler på lik linje med andre stipendiater. Samarbeid på ph.d-nivå er mer forpliktende, givende og gjensidig for begge parter og har større mulighet for å føre til relasjoner som består over tid. HiT ønsker fortsatt å bruke enkelte kvoteplasser til ph.d studenter, noe som vil bli mye mer attraktivt dersom problemene rundt finansiering i perioden fram til disputas og driftsmidler løses.

HiT støtter tanken om å gi SiU en mer strategisk og sentral rolle i arbeidet med kvoteordningen og støtter tanken om at stipendene kan utbetales av SiU, forutsatt at dette betyr bedre ordninger for studentene i forhold til forutsigbarhet m.m slik rapporten peker på behovet for.

Med hilsen

Pål Augestad
viserektor for forskning